

Diaspor quruculuğu, lobbicilik və dünya azərbaycanlılarının həmrəyliyi

№ 31 (2305) 13 avqust 2022-ci il

Azərbaycan Respublikasının
Medianın İnkişafı Agentliyi

Hollandiyadan görünən Qarabağ

Ölkəmiz bədnam qonşumuz Ermənistan tərəfindən təcavüzə məruz qalandan sonra Azərbaycan həqiqətlərinin dünyaya çatdırılması məsələsi böyük önəm daşıyır. Müstəqilliyini ilk illərində sərəhsiz rəhbərliyin xarici siyasətdə yol verdiyi bir çox başqa yanlışlıqlar kimi, bu məsələdə də irəliləyiş olmayıb. Yalnız 1993-cü ildə Ümummilli lider Heydər Əliyev Azərbaycanda xalqın təkidi ilə ikinci dəfə hakimiyyətə qayıdıandan sonra informasiya mübarizəsi artıq silahlı mübarizəyə alternativ kimi qiymətləndirilib. Möhtərəm Prezidentimiz, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi altında 2020-ci ilin payızında qazanılan və torpaqlarımızın işğaldan qurtulması ilə nəticələnən Vətən müharibəsinin gedişində aşkar görüldü ki, biz düşməndən təkərdumumuzun gücü ilə, xalq-iqtidar birliyi ilə deyil, həm də informasiya savaşında, "hücum diplomiyasında" üstünlük. İndi, artıq ərazi bütövlüyümüzü təmin etsək də, informasiya savaşının əhəmiyyətini qətiyyətlə azalmaq istəməyib, əksinə, artır. Çünki qarşıda hələ görüləsi xeyli iş, təslim olmuş Ermənistanı sülhə, Azərbaycana qarşı ərazi iddialarından əl çəkməyə məcbur etmək hədəfimiz var. Ona görə də bu müstəvidə həyata keçirilən dövlət siyasətinə xaricdə yaşayan soydaşlarımızın dəstək verməsi olduqca vacibdir. Bu nöqteyi-nəzərdən, öz imkanları hesabına Azərbaycan həqiqətlərinin dünyaya çatdırılması üçün töhfə verən həmrəyliyimizin sayları artır. "Ədalət" qəzetinin bugünkü müəssisi Hollandiyanın Utrext əyalətində yaşayan xanım soydaşımız, fəal diaspora xadimi, Belçika-Niderland Azərbaycanlıları Koordinasiya Şurasının əlaqələndiricisi, Niderlandda fəaliyyət göstərən "Birlikdə Güclüyük" Fondunun təsisçisi və həmsədri, şəhid bacısı İlkanə Qocadır.

nə olub ki, belə çətin və bəmbəyazsınız?" - Xala, evimizi ermənilər işğal etdi" - dedim və yoluma davam etdim, donuq və içim param - parça olan halda...

Daha sonra 18 aprel 1994-cü ildə qarşılaşdığım Teymur Yusifovu, Gullucə Cəvahirli ətrafında gedən amansız döyüşlərdə itirdik. Məndən bir yaş kiçik idi. 18 yaş təzə tamam olmuşdu. Daha da sarsıldım. Ürəyimdəki buz parçası daha da böyüdü. "Yəqin, artıq bu buz əriməz" - düşündüm.

İllər boyu bu donuq, buz bağlamış ürəyimi isitməyə çalışdım, qarşılaşdığım nail ola bilmədiklərinə etməklə, Ağdamı daima yaşatmaq üçün onu tanımaqla. Amma olmurdu. Tez - tez yuxularıma gəlirdi, Qarabağ və qurduğumuz xeyallər haqqında onun çox sevdiyi və məni tez - tez yuxularımda dəvət etdiyi gözəl bir bağda danışdırdı.

2020-ci ilin avqust ayında Fransada idik. Mənə Ağdamı xatırladan bir yerə getdik, heç özümüz də bilmədik necə. Naviqasiya bizi yanlış aparmışdı. Yer adı yadımda deyil artıq. Və gecə yuxuma yenə də qarşılaşdım girdi və mənə Ağdam istiqamətini göstərdi. Mütləq nəşə olacağımı anlamışdım yuxularımdan. Çox qorxurdum. Artıq bizə böllü olan 44 günlük müharibədə mən və həyat yoldaşım yatmadıq. Gəncə faciələrini də, Bərdə faciələrini də canlı izlədik. Durmadan Niderland və Avropa birliyi parlamentinə, nazirliklərə, media outletlərinə yazdıq. Hər gün bir şad xəbər eşitdikcə, azad olmuş torpaqların şad xəbəri məni sevindirir və, itirdiyimiz şəhidlərimizə ağıladığı çiyin-çiyinə. Heç mən holland mənşəli olan həyat yoldaşımın bu illər boyu Azərbaycana sevgisinin bu qədər olduğunu bilmirdim. Və nəhayət o gün gəldi - 20 noyabr 2020 - ci il. Möhtərəm cənab Prezident Ağdamın işğaldan azad edildiyini elan etdi. Övladlarım da, yoldaşım da "ural!" - deyib bağırıldı, sevinirdilər. Lakin mən sanki 27 il əvvəllə dönmüşdüm. Bir qulağımda "Ağdam şəhəri işğal olundu" xəbəri xəfficə səslənsə də, digər qulağımda "Ağdam işğaldan azad olundu" xəbəri daha da güclənirdi. Sanki cənab Prezidentin səsinin sədaları altında donmuş ürəyimin buzunu eriyirdi. Və mən qeyri - iradi olaraq pıçıldadım: "Mən artıq qaçqın deyiləm". Və ağıladım, həm də günlərcə. Ürəyim çox atla-

- İlkanə xanım, daha qaçqın, məcburi köçkün deyilsiniz. Sizcə, bu necə bir hissdir?

- Bu hələ də izzah olunmaz bir hissdir. Mən 23 iyul 1993-cü ildə Bakıda avtobusda getdiyim vaxt Ağdamın işğal olunması xəbərini eşitdim. Mənzil başına çatmamış elə növbəti dayanacaqda avtobusdan endim. Sanki donmuşdum, nə ağlaya bilirdim, nə də nəfəs ala bilirdim. "Ayağımın altından yer qaçmışdı" sözünü eşitmişdim, lakin nə olduğunu bilmirdim. O an isə ayağımın altında artıq yer yox idi. Sanki amansız bir zəlzələ gəlib köklərimi qoparmışdı və mən artıq köksüz bir ağacdim. Ayağım yerə yapışmırdı, susuz səhrada qalan bir kol kimi ruhən çırpınırdım... Bir yaşlı qadın mənə yaxınlaşıb soruşdu: "- Qızım, Sizə

nə olub ki, belə çətin və bəmbəyazsınız?" - Xala, evimizi ermənilər işğal etdi" - dedim və yoluma davam etdim, donuq və içim param - parça olan halda...

Daha sonra 18 aprel 1994-cü ildə qarşılaşdığım Teymur Yusifovu, Gullucə Cəvahirli ətrafında gedən amansız döyüşlərdə itirdik. Məndən bir yaş kiçik idi. 18 yaş təzə tamam olmuşdu. Daha da sarsıldım. Ürəyimdəki buz parçası daha da böyüdü. "Yəqin, artıq bu buz əriməz" - düşündüm.

İllər boyu bu donuq, buz bağlamış ürəyimi isitməyə çalışdım, qarşılaşdığım nail ola bilmədiklərinə etməklə, Ağdamı daima yaşatmaq üçün onu tanımaqla. Amma olmurdu. Tez - tez yuxularıma gəlirdi, Qarabağ və qurduğumuz xeyallər haqqında onun çox sevdiyi və məni tez - tez yuxularımda dəvət etdiyi gözəl bir bağda danışdırdı.

2020-ci ilin avqust ayında Fransada idik. Mənə Ağdamı xatırladan bir yerə getdik, heç özümüz də bilmədik necə. Naviqasiya bizi yanlış aparmışdı. Yer adı yadımda deyil artıq. Və gecə yuxuma yenə də qarşılaşdım girdi və mənə Ağdam istiqamətini göstərdi. Mütləq nəşə olacağımı anlamışdım yuxularımdan. Çox qorxurdum. Artıq bizə böllü olan 44 günlük müharibədə mən və həyat yoldaşım yatmadıq. Gəncə faciələrini də, Bərdə faciələrini də canlı izlədik. Durmadan Niderland və Avropa birliyi parlamentinə, nazirliklərə, media outletlərinə yazdıq. Hər gün bir şad xəbər eşitdikcə, azad olmuş torpaqların şad xəbəri məni sevindirir və, itirdiyimiz şəhidlərimizə ağıladığı çiyin-çiyinə. Heç mən holland mənşəli olan həyat yoldaşımın bu illər boyu Azərbaycana sevgisinin bu qədər olduğunu bilmirdim. Və nəhayət o gün gəldi - 20 noyabr 2020 - ci il. Möhtərəm cənab Prezident Ağdamın işğaldan azad edildiyini elan etdi. Övladlarım da, yoldaşım da "ural!" - deyib bağırıldı, sevinirdilər. Lakin mən sanki 27 il əvvəllə dönmüşdüm. Bir qulağımda "Ağdam şəhəri işğal olundu" xəbəri xəfficə səslənsə də, digər qulağımda "Ağdam işğaldan azad olundu" xəbəri daha da güclənirdi. Sanki cənab Prezidentin səsinin sədaları altında donmuş ürəyimin buzunu eriyirdi. Və mən qeyri - iradi olaraq pıçıldadım: "Mən artıq qaçqın deyiləm". Və ağıladım, həm də günlərcə. Ürəyim çox atla-

- İlkanə xanım, daha qaçqın, məcburi köçkün deyilsiniz. Sizcə, bu necə bir hissdir?

- Bu hələ də izzah olunmaz bir hissdir. Mən 23 iyul 1993-cü ildə Bakıda avtobusda getdiyim vaxt Ağdamın işğal olunması xəbərini eşitdim. Mənzil başına çatmamış elə növbəti dayanacaqda avtobusdan endim. Sanki donmuşdum, nə ağlaya bilirdim, nə də nəfəs ala bilirdim. "Ayağımın altından yer qaçmışdı" sözünü eşitmişdim, lakin nə olduğunu bilmirdim. O an isə ayağımın altında artıq yer yox idi. Sanki amansız bir zəlzələ gəlib köklərimi qoparmışdı və mən artıq köksüz bir ağacdim. Ayağım yerə yapışmırdı, susuz səhrada qalan bir kol kimi ruhən çırpınırdım... Bir yaşlı qadın mənə yaxınlaşıb soruşdu: "- Qızım, Sizə

nırdı Ağdamı getməyə. Hətta bəlkə qarşılaşdığım yaşayır və elə oradaca evimizdə oturub məni gözləyir deyər. "Uşaqlıqda qurduğumuz xeyalların ardınca indi qaça bilsək nə olardı" deyər fikirlər də keçirdi beynimdən. Yaşımı belə unutmuşdum. O günləri yaşayırdım. Sanki hər şey dünən olmuşdu və biz həyatı 27 il əvvəl qoyduğumuz yerdən də başlayacaqdıq. Və "biz artıq qaçqın deyilik" deyəcəkdik bir yerdə...

Pandemiya ilə bağlı olaraq mən düz 11 ay gözlədim. Günlərimi, aylarımı saydım. Amma boş da durmadım. 2020-ci ilin dekabr ayından başlayaraq qazılara və şəhid ailələrinə onlayn təmənnsəz yardım etdim, psixo-sosial dəstək məqsədi ilə seanslar verdim. Müharibənin fəsadı olan "kompleks post - travmatik sindromu" mövzusunda dəfələrlə vebinarlar və onlayn görüşlər keçirdik. Bir neçə fərqli layihələri də həyata keçirdim.

Azərbaycana gəlmək imkanı yaranan kimi ölkəmizə səfər etdim. 28 oktyabr 2021-ci ildə ilk dəfə olaraq 27 ildən sonra evimizə gedə bildim. Gördüklərimə inanmadım. Ağdamda ilk patrul xidməti postuna çatanda maşından

düşdüm. Ayağım Ağdam torpağına deydi və sanki itirdiyim o köklər geri - yerinə döndü. Sanki torpaq ayaqlarımı qucaqlayırdı, mən isə onun dərinliklərinə bətturdum... Evimizi tapa bilmədim, amma köklərimi, torpağımı, dəyərime tapdım. Sanki ürəyimin təpəri artdı və o buzlar əriməyə başladı, həm də necə...

- Vətən müharibəsində əldə olunan qələbədə sonra təmsil etdiyiniz qurumların fəaliyyətində hansı yeni istiqamətlər müəyyənləşib?

- Son 3 ildə Azərbaycan həqiqətlərinin yayılması üçün çox layihələr təşəbbüs edib həyata keçirmişəm. Bildiyiniz kimi, "Birlikdə Güclüyük" Fondu təsis etmişəm və mən də həmsədrəm. Məqsədimiz Azərbaycanı Niderlandda müxtəlif təbəqələrdə tanımaq və Niderlandda yaşayan, inteqrasiyaya ehtiyacı olan insanlara dəstək verməkdir. Eləcə də gənc nəsəl, övladlarımıza milli, mədəni irsimiz, tariximiz və mədəniyyətimiz haqqında biliklərin ötürülməsidir. Buraya həm də Qarabağa aid olan son yüz ildə xalqımızın yaşadıkları da daxildir.

- Ümumiyyətlə, II Qarabağ müharibəsi zamanı və ondan sonra hollandların Azərbaycana, azərbaycanlılara münasibətində əvvəlkindən fərqli nələri müşahidə etmişiniz?

- Niderlandda Azərbaycan haqqında çox mənfi fikir formalaşmış. Bunun bir neçə səbəbi var: icmanın gənc olması, 90-cı illərdə Avropaya mühacir olunmuş insanların Azərbaycan haqqında çox neqativ, hətta bəzən heç həqiqətə uyğun olmayan məlumatların verməsi, icma strategiyasının olmaması və ya düzgün seçilməməsi, Azərbaycan icmasına Niderlandda öz müqəddaratını seçmək imkanının verilməməsi, gənc nəsəl məlumatın çatdırılmaması və sairə.

Bunlara baxmayaraq, müharibə dövründə gənclərimiz çox aktiv idi və çox kömək etdilər bizə. Düzünü desək, Azərbaycan haqqında

ermənilər və bəzi müxalifönlü insanlar tərəfindən mənfi propoqanda getdiyindən, bizi daha çox "Formula - 1" və musiqi festivalı ilə tanıyırlar. Biz isə ətrafımıza daima Azərbaycan haqqında lazımı məlumatlar veririk. Bu məqsədlə gələcək layihələr də nəzərdə tutmuşuq.

- Dünya Azərbaycanlılarının V Qurultayının əhəmiyyəti barədə, tədbirdən irəli gələn vəzifələrin Niderlandda yaşayan soydaşlarımıza çatdırılması yönündə görülən işlər haqqında nə deyə bilərsiniz?

- Bildiyiniz kimi, mən Utrext vilayətində yaşayıram və burada olan icma üzvləri ilə də fikir mübadilələri aparırıq. Ən əsası, övladlarımıza milli dəyərlərimizin öyrədilməsi, Azərbaycan dilinin öyrədilməsidir. Biz artıq bu istiqamətdə bəzi işlərə başlamışıq. Bir neçə layihələrin artıq müzakirəsini edirik. Bu haqda inşallah, bu yaxınlarda daha ətraflı məlumatlar verərik.

- Əlaqələndiricisi olduğunuz Niderland Azərbaycanlıları Koordinasiya Şurası, təsis etdiyiniz və həmsədri olduğunuz "Birlikdə Güclüyük" Fondu, eləcə də yaşadığınız Utrext əyalətindəki Azərbaycan icması 28 May - Müstəqillik Günü necə hazırlayırsınız? Təmsil etdiyiniz bu qurumların yaxın gələcəklə bağlı hansı planları var?

- Fərsətdən istifadə edib mənə verdiyiniz tribunadan bütün Azərbaycan xalqını, dünya Azərbaycanlılarını 28 May - Müstəqillik Günü münasibətilə təbrik edirəm. Qeyd etdiyiniz kimi, mən artıq Ağdamı iki dəfə səyahət etmişəm. Bu da elə "Birlikdə Güclüyük" Fondunun bir layihəsidir. İlk səfərimdə mənimlə heç bir jurnalist getmədi və mən çəkiliş edə bilmədim. Son səfərimdə isə, 29 aprel 2022-ci ildə mən Ağdam operatorla getdim və biz çəkiliş etdik. Bu, Niderland Krallığında həyata keçiriləcək bir layihə üçün nəzərdə tutulan məlumatların toplanması məqsədi daşıyırdı. Hal - hazırda layihə ilə məşğul olduğumuz üçün bizim təşkilat 28 May - Müstəqillik Günü ayıca qeyd etməyəcək və biz Azərbaycan Respublikasının Niderland Krallığında olan səfirliyinin keçirdiyi tədbirə dəvətliyik. Bu yaxınlarda yuxarıda qeyd etdiyimiz layihənin nəticələri açıqlanacaq və biz növbəti ad-

dımları da izah edəcəyik.

Onu da əlavə edim, biz ilk dəfə olaraq yazıçı - publisist İradə Əliyeva tərəfindən yazılmış "Xocalı şahidləri danışır" kitabını holland dilinə tərcümə edib çap etmişik və "Xocalıya Ədalət!" şüarı altında holland dilində veb-sayt <https://justiceforkhojaly.nl> yaratmışıq. Bunlar bizim davamlı və uzunmüddətli layihələrimizdir. Digər kitabların da tərcüməsi ilə məşğuluq.

Biz son 3 ildə çoxsaylı layihələr həyata keçirmişik və hamısını da öz şəxsi hesabımızdan maliyyələşdirmişik. Lakin bildiyiniz kimi, bizim gördüyümüz bütün bu işlərə heç bir yerdən dəstək olmadığı üçün işlərimiz bir az ləng gedir. Bu işlərin hamısını biz bu günə qədər öz ailə budcəmizdən kəsib etmişik. Ümid edirəm, xeyriyyəçilər arasında da bizə bu yolda dəstək edənlər tapılacaq.

Hal-hazırda "Xocalı Şahidləri danışır" kitabını bizdən istəyən çoxdur, lakin maliyyə problemi üzündən əlavə nəşri bir az gözləmək məcburiyyətindəyik. Ümid edirəm, bu yazını dövlət orqanları tərəfindən oxuyub bizim sösimizə səs verənlər olacaq. Çünki gənclərimiz arasında kitabı əldə etmək istəyən çox insanlar var.

Əlbəttə, planlarımız da çoxdur. Əsas məqsəd isə Azərbaycan haqqında daha çox və düzgün məlumatların Niderland cəmiyyətinə və Niderlandda doğulub - boyyuyan Azərbaycan əsilli gənclərə çatdırılmasıdır.

İlkanə xanıma işlərində müvəffəqiyyət arzulanıb növbəti dəfə Ağdamda görüşmək ümidi ilə sağollaşmış onlayn-müəssisədən ayrıldıq. İnanırıq ki, bu fədakar diaspora xadiminin, qeyrətli Azərbaycan qadınının nümunəvi, örnək fəaliyyətində dəstək verənlərin sayı artacaq.

"Ədalət"

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ
MEDIANIN İNKİŞAFI AGENTLİYİNİN
MALİYYƏ YARDIMI İLƏ